

Redke so občine, ki bi mogle na svoje stroške zmagovati to, a jaz sem prepričan, da je dolžan skrbeti tudi za te, ki je dolžan vzdrževati ljudsko šolo. S tem, da se prikloni vsakdanji šoli še one otroke, ki obiskujejo sedaj nadaljevalni tečaj, se pomnoži število otrok v toliko, da bo treba vsako sedanjo šolo razširiti še za en razred. Tudi s tem se pomnože stroški za ljudsko šolo, a največja neumnost je štediti pri šoli na škodo svojih lastnih otrok. Bo še druga ovira. Naši klerikalci bodo zakričali, da bo kmet izgubil delavne moči, ker bodo morali 12—14 letni otroci vsak dan v šolo. Ubogi kmet, ki je prišel na tako šibke delavne moči, tak je gotovo že na robu propada, in 12—14 letni otroci, ga ne bodo rešili, treba mu je drugačne pomoči, a o tem ni moj namen razpravljati tu. Res je pa, da zapravljajo taki otroci dragoceni čas v 99% s pohajkovanjem, igranjem in še drugimi gršimi razvadami. To je klerikalcem v korist, ker lahko kažejo, kako slabo vzgaja novodobna šola, zato ker ni v njihovi oblasti.

Zato ne more učiteljstvo narediti nič drugega, kakor da poudarja in priporoča zgoraj navedeni lek, a deželnim in državnim poslancem je dolžnost, da to preudarijo in potrebno ukrenejo za izobrazbo našega ljudstva, zakaj nevednost je najdražja reč na zemlji.

V pričetku tega spisa sem navedel, da sem opazil pri svojih bivših učencih, da kot mladeniči slabeje pišejo nego oni čas, ko so bili odpuščeni iz šole. Enako se godi najbrže tudi z drugimi. Kaj je temu vzrok, je lahko uganiti, namreč to, da oni, ki končajo šolo, obesijo knjige in pisalno orodje na klin, in prično se veselijo in uživati enako svobodo, kakor so jo imeli pred šolsko dobo. Kdor ne napreduje, ta nazaduje, je že star pregovor. Ko jih sila življenja prižene do tega, da morajo zopet prijeti za pero, isti čas se šele spomnijo, kaj so pozabili. Kako temu od pomoči?

Dvajsetletne mladeniče in dekleta zopet učiti? Tega ne, pač pa mora biti skrb, da zabranimo pozabljivost. To bi dosegli najlažje s tem, ako bi morali nad 14 let stari do 20 leta obiskovati nadaljevalni tečaj. Tu bi bil mogoče na mestu nadaljevalni tečaj in ne zato, da nadomesti zadnji dve leti šolske dobe. Tega tečaja pa ni in težko bi ga bilo ustanoviti, a kako pomagati? Dobro nam služijo razna bralna društva, a žal, da se premnogokrat zlorabljajo v razne politiške namene, zato tudi nimajo pravega uspeha. Najboljši uspeh dosežajo knjižnice, kjer jih vodijo tako, da ne morejo vplivati nanje politiško strankarski nameni. Zato so neobhodno potrebne šolske knjižnice, ker le učitelj, ki je imel poprej v šoli čitatelje, bo jim znal vsaj za prvi čas izbrati primerno berilo.

Po določilih šolskih zakonov bi morala imeti vsaka šola svojo knjižnico, a ravno ti zakoni določujejo, da se imajo te knjižnice ustanoviti z doneski, ki jih da občina, dežela, država in razni dobrotniki.

Občina ne da v ta namen nič, ker nima iz česa, dežela nič in država zopet nič. Če se posreči učitelju ob raznih prilikah dobiti kateri donesek od dobrotnikov, mora skrbeti za to, da si omisli knjige, ki so primerne za šolsko mladino in te gotovo ne zadovoljujejo tudi starejše mladine. Na vsak način moramo priti do javnih knjižnic, ako nočemo, da mladina še nadalje ne pozablja tega, kar se je naučila v šoli.

Kako se doseže to, bodo po krajevnih razmerih najlažje določili rodoljubi, ki jim je pri sreju naš narod in njegov napredek.

Tupatam so narodnjaki že ustanovili knjižnice, a vendar zapažamo, da se jih ne poslužujejo vsi kakor bi morali. Jaz vidim vzrok temu največ pri starših. V pričetku spisa sem omenil, da so starši premnogokrat zadržani, da ne morejo porabiti svojega vpliva na vzgojo otrok. Res je to, a vendar lahko dobe tudi starši dostikrat priliko, ko bi lahko žrtvovali več pozornosti svojim otrokom. Vendar je večina staršev, ki opuste to, in moški zaidejo rajši v krčmo, kjer si poiščejo družbo, s katero se največkrat zabavajo po cele dneve pri kvartanju in pijači. To vidi mladina in jako rada udari tudi ona na to pot, zato vidimo premnogokrat, da se že šolska mladina zabava s tem, da skrita za kakim vogalom kvarta, a 15 in nekoliko let starejši dečki pa so že pravi pijančki. Matere imajo ob takšnih prilikah glavno nalogo, da se za vse zanimajo, le za svoje otroke ne. Starši, pomislite, ali bi ne

bila boljša zabava, ako bi ob taki priložnosti zbrali krog sebe svojo družinico, oni, ki zna čitati, naj bi glasno čital iz ene ali druge knjige, a drugi naj bi poslušali in bolj odrasli in razumni naj bi vsaj ob koncu čitanja izrazili svoje mnenje o pročitnem, tako bi se vadili misliti sami, a vadili bi misliti tudi druge in posebno male otroke. Na koristi bi bili duševno in največkrat tudi gmotno.

Istra je vinska dežela, in mnogo je takšnih, ki so trdnega prepričanja, da vino človeka krepi. Zaraditega so slučajni navadni, da starši dajo že dojenču vina, ako ne more mati drugače, omoči prst v vino in ga da oblizniti dojenču. Nekdaj sem slišal nekega gospoda, ki je ostro sodil naše ljudstvo in zaraditega izrekel res preostro obsodbo o njem, namreč: „Istrijan je spočet v pijanosti, rojen v pijanosti, živi in umrje v pijanosti“. Ne trdim, da je to popolna resnica, a vendar moram reči, da se použije v Istri mnogo preveč vina. Pije se ob vsaki priliki in kar je najzlastneje, od tega popivanja se ne izključi niti maloletnih otrok in, ko je mati zraven, niti ne malih dojenčkov. To nima dobrega vpliva na razvoj duševnih moči otrokovih in to tudi ni zadnji vzrok, da ne morejo otroci napredovati v šoli, kakor bi sicer morali. Tovariši in tovarišice, to zamoremo povedati staršem le, ako uvedemo roditeljske shode. Pri roditeljskih shodih imamo najlepšo priložnost, da se dogovorimo s starši prijateljski. Zaraditega boji prva naša skrb, da čimprej uvedemo tudi v Istri roditeljske shode. Nadejam se, da bomo potem bolj zadovoljni z uspehom mi v šoli in gotovo z nami tudi oni možje, ki jim je bugar našega naroda pri sreju.

Povedal sem svoje mnenje in prosim tovarišice in tovariše, naj tudi oni povedo svoje. Enaka prošnja velja tudi za one, ki si žele boljšega in večjega uspeha od ljudske šole.

Dostavek uredništva: Tudi mi vabimo istrsko učiteljstvo, da se izjavi o tu navedenih nasvetih; naš list mu je na razpolago. Tudi v tem primeru veljaj resnica: Učitelj bodj voditelj svojemu ljudstvu!

Balkanski narodi.

I. Uvod. Jugoslavlani: Slovenci — Hrvatje — Srbi — Bolgari.

II. Neslavlani: Rumuni — Grki — Turki — Albanci.

III. Ostali. Pregled in sklep.

III.

Ostali.

Poleg teh petero velikih narodov, oziroma plemen imamo na Balkanu še celo vrsto drugih naroditvev in plemenskih skupin. Njih število je tako veliko, da lahko trdimo, da ni nikjer več v Evropi prostora, kjer bi bilo srečati na tako majhnem ozemlju toliko različnih narodov in plemen. Nemško časopisje piše časih o Balkanu kot o Wetterwinklu: v resnici se križa tam toliko jezikov, šeg, običajev, ver, krvi in interesov, kakor je mogoče kaj takega samo tam, kjer je osredotočen prehod iz enega sveta v drug svet, iz okcidenta v orient.

O skupinah, ki zavzemajo le neznaten odstotek na Balkanu — kakor o Perzijanah; o Kurkih, ki so sorodni z Armenci in Perzijci; o Čerkezih, ki so se preselili v Turčijo, ko so zasegli Rusi l. 1869. Kavkaz itd. — o teh naselbinah ne moremo razpravljati na tem mestu. Razpravljati nam je temveč še o onih narodih, ki tvorijo vsak zase vsaj nekaj stotisoč duš, in ki bi vsaj utegnili priti v poštev pri vprašanju avtonomije narodnih skupin na Balkanu. Predvsem torej o Armencih, Židih, Ciganih in Kucovlahih. Končno nam bo omenjati še Levantince.

Armenci.

Armenci so eden najstarejših in najznamenitejših narodov kavkaškega plemena. Njih prvotna domovina leži med Kavkazom in Mezopotamijo.

Armenci so kristjani, njih vrhovni patriarh stoji v Carigradu, ostala dva armenska patriarha stoji v Jeruzalemu in Sisu. Na drugem mestu omenjamo že, da se poslužujejo jako radi turščine kot običajnega jezika in jo pišejo s svojo ortografijo, dasi izhaja poleg tega več drugih pristno armenskih časihopisov.

Vseh je okolo 1,640.000, torej nekoliko več od Slovencev. Izvečine bivajo v Mali

Aziji; v Evropi jih živi le okolo 400.000. Lesem jih je poklical sultan Mohamed II. tako kakor Žide, kmalu ko je padel Carigrad v turške roke.

Armenci so jako vestni ljudje, spekulanti in vztrajni. Zato se je pospel mnogo njih do odličnega bogastva. Po svojem temperamentu stoji Turkom bliže od Grkov in Jugoslovanov, a zato so turški premoči tudi nevarnejši, ker so se znali splaziti prav v vse državne kote in izkušali prodreti tam s svojim vplivom. Po drugi strani so se organizovali za hrbtno sultanove vlade v tajne zveze revolucionarnega značaja.

Tako je prikipeel nekoč srd Turkov napram Armencem do svojega vrhunca. Nekateri dolže celo Angleže, da so to napetost umetno podpihovali. Leta 1895. in 1896. so poklali Turki v zvezi z divjimi Kurdi mnogo tisoč armenskih kristjanov tako v Evropi kakor v Aziji.

Število Armencev je padlo v Evropi po tem klanju na jedva četrti del, do danes se je mnogo preganjanih vrnilo, drugi so se naselili le-sem, da zavzamejo mesto ubitih, tako da jih ni danes v Evropi nič manj, kakor jih je bilo pred armenskim klanjem. V samem Carigradu jih živi okolo 150.000.

Židje.

Znano je, da je židovski plemenski tip dvojen. Eden je španski, drugi je rusko-poljski. Prvi je mnogo močnejši, kavkaškemu plemenu jako sličen; rusko-poljski je zanikrn, našim očem oduren, njegov prsni odmer je tako majhen kakor pri nobenem drugem narodu več v Evropi.

Oba ta tipa dobimo na Balkanu, in sicer v velikih kompaktnih masah v Rumuniji in v Turčiji. Vseh je na Balkanu do pol milijona, toda do tako izvrstnega mesta, kakor so si ga znali priboriti Židje v zapadni Evropi, se balkanski niso mogli. V veletrgovini so jim delali tukaj Armenci in Grki preobčutno konkurenco.

Cigani.

Odkod in kako je s Cigani, si raziskovalci še niso na jasnem. Največ jih trdi, da so indijskega izvora. Na Balkanu jih utegne živeti do 200.000. Največ jih pripada seveda od tega na Turčijo.

Svoje lastne vere nimajo nobene, marveč jo ravno tako naglo in brez pomisleka menjujejo kakor svoje bivališče. Po svojem načinu življenja jih je prištevati nomadom. Dela se jim ne ljubi, stalnih poklicev nočejo opravljati. Njih jezik naj je soroden staroindijskim, drugim narodom je težko umljiv.

Kucovlahi.

Kucovlahi ali kratko tudi Vlahi imenovani žive izključno le na Turškem, in sicer v zapadni Makedoniji ob Pinduzu in Janinskem jezeru. Cenijo jih na 200.000.

Kucovlahi so potomci nekdanjih rimskih kolonistov, tako da ima tudi njih jezik gotovo sorodstvo z rumunskim. Zato so razvili Rumunci veliko propagando, da pridobe te svoje namišljene rojake docela za svojo stvar.

Da kažejo Kucovlahi neko sorodnost z Rumuni, o tem ni dvomiti. Razmerje bo nekako isto kakor med Vlahi, ki so živeli še pred eno generacijo v naši Istri, južno od Učke gore, v vaseh Brdo, Novoselo in Sušnjevico — domačini so jih imenovali Čiribire — ter med Vlahi na Rumunskem. Istrske Vlahe so tamonjšni Hrvatje že docela absorbirali, tako da eksistirajo danes le še v Miklošičevih zapiskih. Kucovlahi pa se utegnejo ohraniti, ker je propaganda iz Rumunije jako stanovitna.

Levantinci.

Križance zamorske in evropske krvi imenujemo Kreolce. Kreolci Turkov so Levantinci.

Znano je, da so križarili in trgovali v Levanti svoje čase posebno Benečani in Genuejci. Ščasoma so vzrasle v orientu cele kolonije iz Genue in Benetk, kolonijci so se pomešali s Turki in nastalo je novo pleme.

Levantinci so drugače popolnoma nezanimivo pleme, po številu jih je le nekaj tisoč. Po celem orientu so poznani zaradi svoje velike malomarnosti in lenobe, dasi so drugače jako talentirani in inteligentni ljudje, toda njih izobrazba je navadno le površna in zato navidezna.

Italijanski pregovor pravi: Chi vuol far sua rovina, prende moglie Levantina — kdor se hoče ruinirati, naj se oženi z Levantinko.

Pregled.

Sestavimo sedaj kratek pregled vseh narodov, ki bivajo docela ali vsaj v svojem glavnem delu na Balkanu, potem vidimo, da naraste njih skupno število na 34 milijonov duš.

Natančnejši sestavek se vidi iz sledeče tabele:

Balkanski narodi:

Jugoslavlani:		
Slovenci	1,370.000	
Hrvatje	2,864.000	
Srbi	6,466.000	
Bolgari	5,200.000	15,900.000
Rumuni:		
na Rumunskem	5,700.000	
„ Ogrskem	3,000.000	
„ Avstrijskem	250.000	
„ Ruskem	1,250.000	10,200.000
Grki:		
na Grškem	1,850.000	
„ Bolgarskem	70.000	
„ Rumunskem	20.000	
„ Turškem	1,360.000	3,300.000
Turki*)		1,800.000
Albanci		1,300.000
Armenci		400.000
Židje:		
na Turškem	170.000	
„ Rumunskem	280.000	
„ Srbkem	6.000	
„ Bolgarskem	35.000	
„ Hrv.-Slav. v Bosni	9.000	500.000
Cigani:		
na Turškem	60.000	
„ Bolgarskem	95.000	
„ Srbkem in drugod	45.000	200.000
Kucovlahi		200.000
Ostalih		200.000
Skupno		34,000.000

Podati nam je dodatno k gorenjemu pregledu še podrobnejšo tabelo o Jugoslovanih z ozirom na ozemelj, na katerih bivajo, da utemeljimo s tem obenem skupno število Jugoslovanov vobče kakor vseh štirih narodnosti posebe.

Anton Trstenjak je priobčil nedavno v „Slovenskem Narodu“ več balkanskih feljtonov, kjer govori soglasno z našim izvajanjem o 16 milijonov Jugoslovanov. Pisatelju teh vrstic ni znano, je posnel A. Terstenjak omenjeno število po rezultatu, ki ga je publiciral pisatelj teh vrst že pred nekaj meseci v enem izmed slovenskih dnevnikov, ali pride do omenjenega števila neodvisno od naših raziskovanj.

Prihaja A. Trstenjak po lastnih računih do istega rezultata, potem je to soglasje pozdraviti zaraditega, ker je pisal še predlanskem ugleden južnoslovenski list, kakor da je vseh Jugoslovanov 12 milijonov.

V sledeči tabeli utemeljuje pisatelj svojo statistiko:

Jugoslavlani:

Slovenci:		
na Avstrijskem	1,250.000	
„ Ogrskem	70.000	
„ Italijanskem	50.000	1,370.000
Hrvatje:		
na Hrv. in Ogrskem	1,850.000	
v Dalm. in Istri	614.000	
„ Bosni	400.000	2,864.000
Srbi:		
na Srbkem	2,500.000	
„ Turškem	1,000.000	
v Heroog. in Bos.	1,400.000	
na Hrv. in Ogrs.	1,200.000	
v Dalmaeciji	126.000	
v Črni gori	230.000	6,466.000
Bolgari:		
na Bolgarskem	3,500.000	
„ Turškem	1,700.000	5,200.000
Skupno		15,900.000

Sklep.

Kakor se sukajo stvari na Balkanu, utegne prinesiti vsak dan novo razčaranje.

Dogodki so sledili hitro drug drugemu in preminjali položaj: najprej ustava v Tur-

*) Mohamedanov je seveda več, ker se prišteva k tej veri razen Turkov še dosti drugih. Pis.

Dalje v prilogi.

čiji, potem bolgarsko carstvo, nato avstrijska aneksija. Izključeno ni, da nas ne čakajo še nadaljni podobni dogodki.

Toda vsi ti koraki niso nič drugega kakor posamezne faze v razvoju splošno orientalskega vprašanja.

Rusija je potisnjena malodane iz Balkana in Carigrada. Narodi so postali neodvisni in začeli so hoditi lastna pota. V Rusiji zro le še svojega zaveznika in nič več brezpogojnega varuha.

Deset let bo približno, kar so se vršili prvi dogovori med Bolgarijo in Turčijo o Balkanski zvezi: Eno leto kasneje sta se razgovarjala o tem sultan in tedanji srbski kralj Aleksander s svojim prvim ministrom. Abdul Hamid je bil za to idejo jako zavzet ali skeptičen, kakor je postal tekom svojega vladanja, v tako zvezo ni hotel verovati, ker je poznal ambicije Grkov, Srbov kot Bolgarov na gotova turška ozemlja.

Turčija je stala na pragu, da bi se ta razkositev res izvršila. Angleški kralj in ruski car sta sklenila važno pogodbo. Abdul Hamid je slutil, kaj sta se dogovarjala vladarja v Revalu in zato je proglasil ustavo in poklical Mladoturke na krmilo. S tem je hotel preprečiti tuje spletke.

Izprva se je kazalo, da je imel popoln uspeh. Poklical je k vladi nove in mlade moči. Zaupal se je dosežanju opoziciji.

Ni dvoma, da bi imeli Mladoturki lahko popoln uspeh. Ako bi se postavili na temelj absolutne enakopravnosti vseh narodov in veroučevalni v Turčiji, bi jih podpisali vsi ti narodi. Toda Mladoturki so se izkazali kot absolutni sovinitelj in zato tudi v to pomlajenje Turčije ne verujemo. Slejaliprej se poloti nezadovoljnost vseh tistih, ki so odložili svoje orožje, ker so pričakovali od nove vlade tudi novega režima in nemiri stopijo zopet na dnevni red.*

Nekateri Turki uvidevajo položaj in zato so predlagali, naj bi se evropski Turki sploh umaknili iz teh krajev ter osredotočili vse svoje sile v Mali Aziji, kjer bi ustanovili novo krepko državo. Le Carigrad, svoj Stambul, nekdanji Byzantium in Konstantinopolis, bi si obdržali slejkotprej.

Ko so se prvič oglasili glasovi po Balkanski Zvezi, je šla iniciativa tako, da bi prevzela hegemonijo Turčija. Prag med okcidentom in orientom naj bi stal pod vodstvom orientalskega naroda.

Druga misel stopa v poslednjih dneh na dan: prag med večerom in jutrovem naj stoji pod vodstvom zapadne dinastije.

Nam se zdi, da ima ta misel mnogo več življenske sile ter realnosti v sebi. Dejanski je podložnih Habsburžanov že danes 6 $\frac{1}{2}$ milijonov Jugoslovancov in 3 $\frac{1}{4}$ milijonov Rumunov, torej skupno 10 milijonov balkanskega prebivalstva.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Narodna šola. Dodatno k zadnjemu poročilu dostavljamo tajnikovo izvestje.

Delovanje „Narodne šole“ je bilo, kakor v minulih letih, mirno in brez vsakih posebnih dogodkov. Saj je društvo nepolitično in gre v njem samo za nabavo dobrih in kolikor mož cenih samoučil, je torej vsakemu vse na razpolago oziroma uslugo. Tajniku tega društva je jako težko napraviti za občni zbor mišalno poročilo kakor je to običajno pri drugih društvih, ki se razvijajo bolj živahno.

Seji sta bili le dve. Eno, v kateri se je konstituiral odbor, in zadnja, pri kateri se je določil današnji občni zbor.

*) Kratka je bila slava mladoturškega gospodarstva. Dne 23. t. m. je končala mladoturška moč, bržkone za vedno! Ista sila, ki jih je dosedaj držala pokonec, ista sila jih je zapustila. Armada, ki je bila glavna opora Mladoturkov, na kateri je takorekoč slonel cela politična moč Mladoturkov, ona armada se je obrnila proti njim in jih zapustila. Temne sile so rovarile toliko časa, da so pridobile na svojo stran maso armade. Vojski so odrekli častnikom pokorščino, jih prisilili, da so stopali proti svoji volji z njimi, nekatere so ujeli, druge ubili. O resnosti položaja nam priča najboljše odločitev Ahmed Riza kot predsednik parlamenta. Ta mož je živel do proglašenja ustave v pregnanstvu v Parizu, od kjer je vodil celo mladoturško gibanje in organiziral iz Pariza celo lansko revolucijo. Mogli bi mirne duše trdit, da je s padcem Ahmed Riza padla tudi mlada turška svoboda. Pričakovati moramo vsak dan kaka iznenadenja.

Uredn.

Poslovanje se je vršilo kakor prejšnja leta; časih je bilo več naročil, časih manj, kar je seveda odvisno od članov, ki so se večali-manj posluževali koristi naročevanja šolskega blaga potom „Narodne šole“.

Tudi se je gledalo, da se je ustreglo vsakomur glede blaga, ker nekateri imajo rajši Grubbauerjeve zvezke, drugi zopet one domače tvrde Slatnarjeve, ki je prevzela zalogo in izdelovanje od prejšnjega domačega založnika Petriča. Kateri so boljši, vedo v prvi vrsti učitelji, ki jih naročajo, oziroma oni, ki jih rabijo.

Število naročnikov in društvenikov je skoraj isto kakor lani. Tudi število podpornikov se ni izpremenilo — so isti, kakor so bili lani. Le za „Kranjsko hranilnico“ ne vemo, če nas bo že podpirala, ker je že tu intam, kakor se čuje, ustavila svoje podpore.

Na kranjski deželni zbor smo vložili prošnjo in upamo, da nam dovoli, oziroma nakaže tudi zaostale zneske, oziroma podpore iz minulih let. — Ako imamo nakazano enkrat to vsoto, potem smo zopet na trdnem in dovolj podprti. Drugi dobrotniki so: mestni magistrat ljubljanski, „Občno pomožno društvo“ in „Kmetijska posojilnica“, ki nam vsako leto nakazuje gotove zneske in katerim bodi izrečena na tem mestu najtoplejša zahvala.

Zborovanje učiteljskega društva za kranjski šolski okraj se vrši dne 13. maja t. l. ob 2. uri popoldne v Kranju.

- Dnevni red:**
1. Pozdrav predsednika.
 2. Tajnikovo poročilo o delovanju društva v preteklem letu.
 3. Poročilo blagajničarke o društvenem denarnem stanju.
 4. Slučajnosti.
 5. Volitev novega odbora.
 6. Pevska vaja za koncert v prid učiteljskemu konviktu.
- Vse tovarišice in tovariše kranjskega okraja, ki so se že zglasili in se še zglase te dni za sodelovanje, naj vse dopolnijo jim dovolj najtopejše nastudirajo doma sami, da ne bo trajala pevska vaja predolgo. Vse podrobnosti, glede pravega koncertnega izvajanja pesmi, so zaznamovane na odposlanih notnih listih, na kar opozarjamo še posebej. Vsakdo naj nastudira na pamet določene pevske točke, pa naj so poglobi tudi v besedilo in melodijo.

Za odbor:

F. R. Luznar, V. Rus,
t. č. predsednik t. č. tajnik

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiško-sevniški okraj je zborovalo dne 7. sušca v Brežicah.

Udeležba je bila v kljub skrajno slabim potem povoljna.

Posebno častno, so bile zastopane cenjene tovarišice. Pogrešali smo pa nekaj tovarišev in tovarišic ob železnici.

Predavanje „Pogled v švicarsko šolstvo“ je bilo temeljito in vsestransko, za kar je žel predavatelj tovariš Ign. Šijance vsestransko pohvalo.

Prihodnje zborovanje bo 2. maja v Rajhenburgu.

Mariborsko učiteljsko društvo za okolico je zborovalo dne 1. mal. travna z lepoštevilno udeležbo; bilo je navzočih 45 članov. Predsednik izrazi svoje veselje nad zbranimi zborovalci, ki so prihitali od blizu in daleč, da čujejo predavauje g. prof. Lavtarja iz metodike računstva, prilagodeno njegovi izdani računici za občne ljudske šole. Povzdiguje in naglašajoč, da g. profesor ni izgubil upanja na udeležitev svoje izborne metode, iskreno čestita k aprobaciji in k novi izdaji dobre knjige.

Profesor Lavter odzdravlja ter se zahvalja za zaupanje učiteljstva, ki je v tolikem številu počastilo njegovo predavanje. Posebno tudi naglašajo, da se njegovo srce nikakor ni ohladilo do svojih nekdanjih učencev, a obžaluje, da dolgo časa ni imel stika z učiteljstvom, sedaj pa upa na medsebojno prijateljsko vez.

Na podlagi računice razvije predavatelj metodično razvrstitev snovi v svoji knjižici ter tu intam opozarja na metodične posebnosti in temeljito razkroji in utemeljuje svoje praktične izkušbe. Naj navedemo nekatere podatke.

- a) odločno zanikuje vsestransko obravnavo števil v prvem šolskem letu;
- b) zavrne številne obrazce, ker so nekaki umetni številni znaki, a se po njih nikakor ne da proučevati operacije — recimo števjanje, ki se uči le v vrsti, nikoli izven nje;
- c) zastopa števno vrsto, po kateri seveča število po-enoti in po vrstnih vajah pride do števjanja in odštevanja;
- d) podlaga vsake operacije so osnovne vaje, misli na krajsanje operacije, nastanajoč se na prejšnje vaje in na dekadni sestav;
- e) opira se na stopnjevanje, ki olajšuje težjo operacijo;
- f) uvaja v porabno računanje, ki je velevažno za življenje, ker vpliva na mišljenje, izhaja iz lastne izkušnje ter razširja korakoma duševno obzorje.

Izvajanja in razmotrivanja predavateljeva so nas popolnoma zadovoljila in bili smo o na-

zorih njegove metode popolnoma prepričani in delali bomo za uresničevanje njegovih idej. Žel je mnogo priznanja in hvale.

Nato zaključil tov. predsednik Požegar dobro uspešno zborovanje in zagotavlja v imenu učiteljstva najiskrenejšo zahvalo.

Določil se je dan 13. majnika t. l. za majniški izlet v Fram. Tovarišice in tovariši, pridite v obilnem številu! Zauzlijmo lepe ure v krasni majniški prirodi!

Dne 22. t. m. se vrši v „Narodnem domu“ ob pol 10. uri dopoldne druga pev-ska vaja.

Cenjeni tovariši in tovarišice, zanimajte se malo več kot doslej! Zahtevali ste pevski mešan zbor in se ga torej tudi oklenite. Vsa pojasnila in note daje tovariš Šerbinek, učitelj v Framu. Nastopimo pri izletu častno, sebi v veselje, drugim v lep užitek!

Pri skupnem obedu dne 1. t. m. se je govorila krasna beseda v čast g. prof. Lavtarju in se poudarjala misel: V skupnem ne-utrudljivem delovanju je naš spas! Le prehitro so minile vesele ure; več takih — in lepše bo!

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 13. majnika 1909 v Framu. Začetek točno ob 10. uri. Razen navadnih točk je na dnevnem redu proslavljalni spomin na 40letni obstanek drž. ljud. šol. zakona.

Zaradi skupnega obeda se je oglaševati pri š. vodstvu v Framu.

Sosedna bratska društva ter prijatelji šole dobro došli.

Imenom odbora

Avguštin Požegar,
načelnik.

Učiteljsko društvo za laški okraj priredi v nedeljo, dne 2. maja, izlet na Rimske toplice ter zboruje po običajnem dnevnem redu ob 10. uri v ondolni šoli.

Na izlet se vključno vabijo p. n. člani celjskega učit. društva.

Zaradi obeda naj se blagovoli vsak p. n. udeleženece zglasiti po dopisnici pri tov. Fr. Pečarju, nadučitelju — Sv. Marjeta p. Rimske toplice.

V slučaju slabega vremena v nedeljo zjutraj se pr-loži izlet na prihodnjo nedeljo, dne 9. maja t. l.

Na veselo snidenje!

K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 29. t. m. ob 2. uri popoldne na Gomilskem.

Dnevni red:

1. Naznanilo predsedstva.
 2. Učiteljev ugled in značaj, predava tov. Simon Meglič.
 3. Predlogi in nasveti.
- K mnogobrojni udeležbi vabi**
R. Vrabl, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj zboruje v nedeljo, dne 2. maja t. l., ob pol 11. uri dopoldne v Rajhenburgu.

Vzpered:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Društvene zadeve.
3. Ob štiridesetletnici državnega ljudsko-šolskega zakona.
4. Letošnje konferenčne teme.
5. Slučajnosti.

Ob 10. uri je pevska vaja, ki se je naj udeležijo vsi pevci in pevke.

Skupno kosilo pri Kosarju.

Pričakujemo polnoštevilne udeležbe tudi iz sevnjskega okraja.

O d b o r.

Naš denarni zavod

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrska zadruga s omejenim jantvom.

Promet do konca marca: **K 58.769 $\frac{31}{100}$.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Srednješolski vestnik.

*) **Shod srednješolskih učiteljskih društev.** Shod srednješolskih učiteljev na Dunaju je razpravjal 5. t. m. o stanovskih vprašanjih glede na suplente. — Sklenilo se je: Suplenti, ki imajo izkušnje, pri konferencah glasujejo. Suplente naj nakaže ministrstvo posameznim zavodom. Ustanove naj se zato tri osrednja mesta, in sicer za slovenske, italijanske in nemške srednješolske učitelje na Dunaju, za češke v Pragi, za poljske in rusinske

pa v Levovu. Plače naj dobe suplenti letno 2400 K. Veljajo naj za nje učne obveznosti, ki se jih morajo držati pravi učitelji. Nato se je razpravljalo o stanovskih vprašanjih pravih srednješolskih učiteljev, glede na katere se je sklenilo: Odpravi naj se tajna kvalifikacija, kakor tudi ukaz z dne 10. oktobra 1851, ki zahteva, naj se v kvalifikaciji označi političsko mišljenje srednješolskih učiteljev, nadalje se zahteva službena pragmatika in disciplinarna postava. Času primerne tudi niso kvinkvenalne doklade. Proforski naslov naj se državno štiti in naj imajo pravico nanj zgolj akademiki. — Prihodnji shod se vrši v Ljubljani.

*) **Naslov profesorja** je minister za uk in bogočastje podelil židovskemu veroučitelju na tržaški c. kr. drž. gimnaziji dr. Ušerju Brettholzu.

*) **Stavka dijakov** je v drugem razredu pomorske šole v Dubrovniku. Dijaki stavkajo zaradi strogosti nekega profesorja.

Književnost in umetnost.

Popotnik. Štev. 4. Vsebinska: 1. X.; Ob štiridesetletnici moderne šole. — 2. Matija Heric: K metodiški pouka v začetnem čitanju. — 3. Janko Polak: O negovanju oči, ušes in govoril. — 4. Mirko Šijance: Lev N. Tolstoj o vzgoji in naobrazbi. — 5. Fran Vajda: Sklepni račun in pravilno govorjenje. — 6. Književno poročilo. — 7. Razgled. Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Najtopejše priporočamo!

Naši zapiski, dvojna številka (3. in 4.) prinašajo sledečo vsebino: Junij: Poraz? — Etbin Kristan: Herceg-Bosna. — R. L.: Anarhizem. (Dalje). — Dr. H. Turna: Po osemdesetletnici Leva Nikolajeviča Tolstega. (Konec). — D. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweisa. (Dalje). — Dr. Boris Zarnik: In memoriam Charles Darwin. (Konec). — Dr. Ivan Prijatelj: Donesek k jezikovni in socialni zgodovini slovenski. — Dr. Edward Šerk: Duhovnost in klerikalizem. — Pregled: Narodno gospodarstvo. — Biologija. — Strokovni pregled. — Zadružništvo. — Literatura. — Šolstvo. — Politika. — Otton Zupaničič: Epigrami. — Priporočamo!

Politiški pregled.

*) **Delegacije** bodo, kakor poročajo, sklicane na dan 14. septembra.

*) **Državni zbor** se snide 28. aprila. Proračun za leto 1910, ki je baje že izdelan, se predloži parlamentu koncem maja. Sicer predloži vlada osnovno o aneksiji, načrt o trgovskih pogodbah ter načrt o odškodnini, ki se plača Turčiji za Bosno in Hercegovino. Parlament ima zborovati do konca junija.

*) **Armadni povelje cesarja.** Dunajski uradni list je objavil armadni povelje cesarja. Cesar omenja, da so zopet nastopili mirni odnošaji, ki o mogočajo odpuščanje rezervistov. Vsem poklicanim rezervistom izreka cesar priznanje na točnosti, s katero so se odzvali pozivu pod orožje. Istotako izreka cesar vsem četam, zavodom in njihovim zapovedništvom zahvalo za službo, vršeno v težavnih razmerah.

*) **Obnovitev trozveze.** Poročila italijanskih listov, da se trozveza obnovi, potrjuje berlinsko časopisje. Obnovitev se izvrši na dosežanjem temelju in brez izpremembe dosedanjega razmerja med aliranimi velesilami. — Iz Rima javljajo, da se oficiozno potrjuje vest o obnovitvi trozveze, vendar pa se obenem naglašajo, da v Rimu ne nameravajo pred časom obnovitve te zveze.

*) **Pravičnost krščanskih socialcev.** V okrajnem zastopstvu v tretjem okraju na Dunaju je predsednik okr. zastopa Spitaler izjavil, da bo češka ljudska šola, ki jo vzdržuje društvo Komensky, v kratkem zaprta, češ, da nje obstoj ne odgovarja postavnim zahtevam. Zapiranje šol je barbarstvo prve vrste. —

*) **Südmarka.** Na zborovanju nižjeverstrijških podružnic „Südmärke“ na Dunaju je poudarjal nemški poslanec Herzog iz Rajha, da bodo denarni zavodi v Nemčiji podpirali z vsemi sredstvi avstrijske Nemce v boju proti Slovanom.

*) **Umirovljenje županijskega šolskega nadzornika.** Iz Zagreba poročajo, da je hrvaška vlada umirovila županijskega šolskega nadzornika Milo Orlića v Gospiću. Na zadnji županijski skupščini je Orlič branil cilirice proti Bauehovim pristašem.

*) **Preganjanje narodnostnih učiteljev na Ogrskem.** V seji ogrskega državnega zbora je pravosodni minister podal izvestje o učiteljih, proti katerim so oblasti na temelju zak. čl. 27 iz leta 1907. uvedle disciplinarno preiskavo in letu 1908. zaradi nedovoljnega znanja madjarskega jezika. V preiskavi je 182 učiteljev.

*) **Mohamedanci v Bosni.** Cesar je potrdil statut za avtonomno upravo verskih in šolskih zadev mohamedancev v Bosni in Hercegovini.